

8. ZÁVĚR

Obchodní rejstřík představuje důležitý informační nástroj, který má nezastupitelné místo v ekonomickém a právním systému České republiky. Právní úprava obchodního rejstříku prošla v průběhu času vývojem, kdy první počátky úpravy obchodního rejstříku můžeme vysledovat již počátkem 18. století, poslední významnější změna úpravy rejstříku nastala v roce 2005.

Obchodní rejstřík plní vícero funkcí, z nichž nejvýznamnější je funkce informativní. Tuto funkci plní obchodní rejstřík mj. tím, že je veřejně přístupný a že obsahuje zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Dalšími významnými funkcemi rejstříku jsou funkce zajištění právní jistoty a funkce korektivní.

Do obchodního rejstříku mají povinnost být zapsány především podnikatelé, tedy obchodní společnosti, družstva, zahraniční podnikající osoby a fyzické podnikající osoby. Fyzické osoby – podnikatelé však mají povinnost být zapsány do obchodního rejstříku pouze tehdy, jestliže hodnota výnosů (popř. příjmů) této osoby přesáhne zákonem stanovenou hranici, v opačném případě záleží na rozhodnutí fyzické osoby – podnikatele, zdali se do obchodního rejstříku zapíše.

Tyto osoby mají povinnost do obchodního rejstříku zapisovat stanovené údaje, jakými jsou např. obchodní jméno, předmět podnikání, právní forma podnikatele, identifikační číslo nebo osoby, které jsou statutárním orgánem podnikatele. Zápisy v obchodním rejstříku můžeme členit na zápisy deklaratorní a zápisy konstitutivní. Zápisy deklaratorní se vyznačují tím, že účinnost zapsané skutečnosti nezačíná až dnem zápisu, ale již dříve. Konstitutivní zápisy jsou takové, jejichž účinnost začíná působit až dnem zápisu v obchodním rejstříku.

Existují určité principy (zásady), na kterých je obchodní rejstřík, resp. vztah obchodního rejstříku vůči jeho okolí, postaven. Rozlišujeme tzv. princip formální publicity obchodního rejstříku a tzv. princip materiální publicity obchodního rejstříku, u něhož ještě dále rozlišujeme jeho pozitivní a negativní aspekt. Princip formální publicity znamená, že obchodní rejstřík je

volně přístupný každé osobě. Každý si může pořizovat kopie a výpisy z obchodního rejstříku, aniž by musel prokazovat právní zájem. Pozitivní aspekt materiální publicity obchodního rejstříku znamená, že skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou vůči každému účinné dnem jejich zveřejnění. Negativní aspekt materiální publicity obchodního rejstříku znamená, že každá osoba, která jedná v důvěře ve skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku, je zákonem chráněna, třebaže zápisy v obchodním rejstříku neodpovídají skutečnému stavu.

Součástí obchodního rejstříku je také sbírka listin. Do sbírky listin se ukládají stanovené listiny a písemnosti, jakými jsou např. zakladatelské dokumenty nebo účetní závěrky podnikatele. Také pro sbírku listin platí, že je veřejně přístupná.

Hlavní úlohu v rejstříkovém řízení hrají krajské soudy (popř. Městský soud v Praze), které jsou věcně příslušnými pro řízení ve věcech obchodního rejstříku v prvním stupni. Na rejstříkovém řízení se podílí nejenom soudci, ale také významnou měrou justiční čekatelé, soudní tajemníci a vyšší soudní úředníci. Návrhy na zápis do obchodního rejstříku podávají zejména osoby zapsané v obchodním rejstříku, ale za určitých okolností jej mohou podat také osoby jiné. Osoba zapsaná v obchodním registru má povinnost podat návrh na zápis skutečnosti, který se dané osoby týká, nejpozději ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy jí tato povinnost dle zákona vznikla. Jestliže návrh v této lhůtě nepodá, je tak oprávněna učinit ta osoba, který osvědčí na zapisované skutečnosti právní zájem. I proti rozhodnutím v rejstříkovém řízení lze podávat opravné prostředky. Řádným opravným prostředkem je odvolání, mimořádným opravným prostředkem jsou dovolání, žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost.

S ohromným nástupem elektronizace všech ve všech oborech lidské činnosti došlo také ke změnám formy vedení obchodního rejstříku a způsobu podávání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Obchodník rejstřík je veden již jenom výhradně v podobě elektronické, návrhy na zápis lze podávat jak v klasické papírové podobě, tak v podobě elektronické.

Nejvýraznější problémy, které se týkají obchodního rejstříku, vidím v nedostatečné kontrole povinností, které mají podnikatelé ohledně zápisu

údajů do rejstříku a ukládání dokumentů do sbírky listin. Tento problém, který je způsoben zejména nedostatečným počtem soudních osob, by se dal vyřešit přesunutím kontroly na subjekty jiné, nejlépe soukromé, nezávislé na soudech. Inspirací by mohla být úprava tzv. registrátorů dle francouzské právní úpravy, třebaže ti mají okruh působnosti mnohem širší.